

Tygodnik Gospodarczy

WYDAWNICTWO

IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W POZNANIU

Organ publikacyjny Wojewódzkiego Wydziału Apropowizacji i Handlu, Wojewódzkiego Wydziału Przemysłowego, Izby Przemysłowo-Handlowej i Izby Rzemieślniczej w Poznaniu

Rok II

20 kwietnia 1946

Nr 16

Wpis do rejestru handlowego i jego znaczenie

Otrzymaliśmy ostatnio szereg zapytań dotyczących wpisów do rejestru handlowego; sądzimy przeto, że byłoby rzeczą celową przypomnieć niektóre przepisy o rejestrze, zwłaszcza te, które dotyczą obowiązków rejestracyjnych kupców jednostkowych i spółek jawnych oraz te które normują skutki wpisu.

Przepisy o rejestrze handlowym są zawarte w kodeksie handlowym, w przepisach wprowadzających kodeks handlowy (rozp. P. R. z 27. 6. 1934) oraz w rozporządzeniu wykonawczym Min. Sprawiedl. z 1. 7. 1934 (Dz. U. 59/511) o rejestrze handlowym. Opłaty reguluje rozp. Min. Sprawiedl. z 8. 6. 1935, zmienione rozp. z 27. 2. 1945 (Dz. U. 9/47).

Rejestr handlowy służy do ujawnienia pod kontrolą Sądu rejestrowego pewnych danych dotyczących kupca rejestrowego i jego przedsiębiorstwa, ważnych dla obrotu handlowego. Celem zatem rejestru jest ujawnienie — a w pewnym sensie również i ustalenie takich danych.

Wpis do rejestru może być obowiązkowy albo może być zależny od woli wpisującego (wpis fakultatywny). W razie niezgłoszenia danych i faktów obciążających obowiązkowo wpis, Sąd rejestrowy może w celu wymuszenia zgłoszenia nałożyć grzywnę i to nawet kilkakrotnie, a jeśli mimo wezwania obowiązek zgłoszenia nie zostanie wykonany, sąd może dokonać wpisu z urzędu, przy czym obowiązany do wpisu ponosi konsekwencje zacięcia ew. niedokładności, od czasu ich sprowadzenia.

Wpis do rejestru może mieć dwojaki charakter: może być istotnym warunkiem powstania pewnego prawa (mówimy wtedy, że wpis ma charakter konstytutywny) — albo też może tylko stwierdzać istnienie pewnego faktu lub pewnego prawa (wpis o charakterze deklaratywnym). Wpisy deklaratoryjne są w prawie handlowym zwykle wpisami obowiązkowymi.

Rejestr handlowy jest przeznaczony dla wpisów dotyczą-

cych kupców rejestrowych i ich przedsiębiorstw. Kupcem rejestrowym jest się zaś albo na skutek faktu prowadzenia przedsiębiorstwa zarobkowego w większym rozmiarze albo wskutek wpisu do rejestru handlowego. Kupiec jednostkowy albo spółka nie będąca inną spółką handlową (tj. komandytowa, sp. z ogr. odpow. albo sp. akcyjną) jest kupcem rejestrowym z mocy samego prawa — na skutek faktu prowadzenia przedsiębiorstwa w większym rozmiarze; wpis do rejestru handlowego nie ma w tych wypadkach znaczenia prawotwórczego. Przedsiębiorstwo w większym rozmiarze może zatem być prowadzone i przed wpisem do rejestru. Ciężar wtedy na nim jednak również wszystkie obowiązki kupca rejestrowego i ponosi ono wszystkie konsekwencje prawne wynikające z niedopełnienia wpisów obowiązkowych. Natomiast, gdy chodzi o inne spółki handlowe, o przedsiębiorstwa rolne prowadzone w większym rozmiarze i o przedsiębiorstwa państwowe, skomercjalizowane na podstawie rozp. P. R. z 17. 3. 1927 r., jak również niektórych dekretych powojennych, wpis do rejestru ma znaczenie prawotwórcze.

Jak z powyższego wynika, decydujące znaczenie, gdy chodzi o obowiązek wpisu, ma dla kupca jednostkowego jak i spółki jawnej pytanie, czy oddzielne przedsiębiorstwo jest prowadzone w większym rozmiarze. Kiedy jednak przedsiębiorstwo odpowiada temu określeniu?

Zagadnienie to regulowało przed wojną rozporządzenie min. Przemysłu i Handlu z 23. 10. 36 (Dz. U. 84/590) w sprawie określenia przedsiębiorstw prowadzonych w większym rozmiarze. Rozporządzenie to obowiązuje formalnie nadal; wobec jednak uchylecia podstawy tego rozporządzenia, jaką stanowiła ustawa o podatku przemysłowym i wobec zmiany stosunków gospodarczych (a w szczególności zmiany wartości pieniądza) stosuje się obecnie w praktyce jako dolną granicę przedsiębiorstw prowadzonych w większym rozmiarze (w pe-

*Z okazji Świąt Wielkiej Nocy
wszystkim swoim Czytelnikom
składa najlepsze życzenia*

Redakcja

Tygodnika Gospodarczego

W tym numerze:

Wpis do rejestru handlowego i jego znaczenie —
Podatek od wynagrodzeń — Zapotrzebowanie na
surowce — Księgowość u drobnego kupca-detalisty.

wnym związku z art. 10 i 11 dekretu o podatku obrotowym z 21. 12. 1945, Dz. U. poz. 23 z roku 1946) obrót roczny w kwocie 1 miliona zł. (Istnieje podobno projekt ustalenia tej granicy na wysokości 5 milionów zł.)

Obecnie zatem przedsiębiorstwa, których obrót roczny przekracza 1,000.000 zł, są uważane za przedsiębiorstwa prowadzone w większym rozmiarze i ich właściciel wzgl. właściciele są obowiązani wpisać się do rejestru handlowego.

W szczególności **kupiec jednoosobowy jest obowiązany zgłosić do wpisu imię, nazwisko, firmę, siedzibę i przedmiot przedsiębiorstwa, ew. wzmiankę o oddziałach.** Okoliczności dotyczące zdolności kupca do działań prawnych oraz wszelkie zmiany powyższych danych.

Wpis spółki jawnej powinien obejmować: 1. firmę, siedzibę i przedmiot przedsiębiorstwa, 2. imiona i nazwiska spółników oraz okoliczności dotyczące zdolności spółników do działań prawnych, 3. imiona i nazwiska osób, które są uprawnione do reprezentowania spółki i sposób tego reprezentowania, 4. zmiany powyższych danych. Każdy spółnik ma prawo i obowiązek zgłoszenia spółki do rejestru, choćby w umowie spółki spółnicy umówili się inaczej.

Zgłoszenia powinny być dokonywane **osobiście w sądzie albo** podawane **na piśmie**; w tym ostatnim wypadku podpisy osób zgłaszających powinny być uwierzytelnione notarialnie; tak samo pełnomocnictwa do dokonania zgłoszenia (chyba, pełnomocnikiem jest adwokat). Do zgłoszenia spółki jawnej należy dołączyć skreślone wobec sądu albo uwierzytelnione notarialnie wzory podpisów osób uprawnionych do reprezentowania spółki. Dokumenty powinny być dołączone w oryginałach albo uwierzytelnionych odpisach czy wyciągach.

Oprócz zgłoszenia samego przedsiębiorstwa prawo handlowe przewiduje szereg innych wypadków, w których wpis jest **obowiązkowy**. I tak należy zgłosić do rejestru handlowego udzielenie i wygaśnięcie **prokury**. W tym wypadku należy zgłosić imię i nazwisko prokurenta, rodzaj udzielonej prokury, dołączając skreślony wobec sądu albo uwierzytelniony notarialnie wzór podpisu prokurenta. Obowiązkowym jest również wpis wzmianki o zbyciu przedsiębiorstwa, wydzierżawieniu i ustanowieniu na nim prawa użytkowania, szczegóły dotycz. otwarcia czy uchylenia likwidacji spółki, imiona i nazwiska likwidatorów itd.

Zgłoszenie danych podlegających obowiązkowi wpisu powinny być dokonane **w ciągu 2 tygodni** od ich zajęcia. Osoby obowiązane do zgłoszenia odpowiadają solidarnie za szkody wynikłe z niewykonania zgłoszenia lub zwłoki.

Izby przemysłowo-handlowe mają obowiązek czuwania nad tym, aby nakazane przez prawo wpisy były rzeczywiście dokonywane i aby rejestr handlowy odpowiadał rzeczywistości. W tym celu mogą one zgłaszać wnioski w sądzie rejestrowym i wnosić odwołania.

Obok wpisów obowiązkowych istnieją również **wpisy fakultatywne**; są one możliwe tylko w wypadkach przewidzianych przez prawo.

I tak dzierżawca przedsiębiorstwa kupca rejestrowego nie odpowiada za jego zobowiązania, powstałe przy prowadzeniu przedsiębiorstwa, jeśli umowne uchylenie tej odpowiedzialności zostało podane wierzycielowi do wiadomości albo **zarejestrowane**. Jeżeli małżatka jest kupcem rejestrowym albo współnikiem w spółce jawnej, mąż może wnieść do rejestru wzmiankę, że żona prowadzi przedsiębiorstwo bez jego zgody. Żona nie odpowiada wtedy za swe zobowiązania handlowe z majątku, znajdującego się pod zarządem męża lub w jego użytkowaniu (z mocy prawa czy umów małżeńskich). Żona kupca rej. wzgl. spółnika jawnego może zgłosić do rejestru wzmiankę o intercyzie; wzmianka taka nie ma jednak skutku wobec wierzycieli wcześniejszych.

Stanowisko sądu rejestrowego wobec zgłoszenia. Sąd rejestrowy bada, czy zgłoszenie i dołączone dokumenty zgadzają się co do formy i treści z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawnymi. Natomiast pod względem materialnym Sąd bada, czy zgłoszone dane są zgodne z rzeczywistym stanem rzeczy tylko wtedy, jeśli ma pod tym względem „uzasadnione wątpliwości”.

Skutki wpisu do rejestru handlowego. Rejestr handlowy oparty jest na **zasadzie jawności**. Polega to na tym, że

wpisy ogłasza się (w braku innego postanowienia prawa) w Monitorze Polskim i że **każdy** ma prawo **przeglądać rejestr** i złożone w rejestrze dokumenty w godzinach urzędowych, **żądać** wydania urzędowych **odpisów** i wyciągów z rejestru oraz t. zw. poświadczeń negatywnych, t. zn. poświadczeń, że pewnych danych do rejestru nie wpisano albo że pewien dokument nie został złożony do rejestru. Wyjątek stanowią tylko odpisy bilansów, które na podstawie rozporządzenia wydanego z upoważnienia art. LIX przepisów wprowadzających kodeks handlowy, obowiązani są składać kupcy rejestrowi w Sądzie rej. Odpisy te są dostępne tylko dla kupcy, jego przedstawicieli i osób upoważnionych do przeglądania tych dokumentów z mocy szczególnego przepisu prawa. Bliższe postanowienia o obowiązku przedstawiania sądowi rejestrowemu rocznych inwentarzy i bilansów i załączenia odpisów bilansów zawiera rozdział VI rozp. o rejestrze handlowym, cytowanym wyżej.

Dla oceny charakteru kupcy, jako kupca rejestrowego, miarodajny jest w stosunku do osób trzecich działających w dobrej wierze sam wpis. Zarzut, że nie było wzgl. niema podstawy do wpisu, jest w stosunku do osób takich niedopuszczalny. Również wobec kupcy wpisanego do rejestru nikt nie może zasłonić się zarzutem, że nie było podstawy do wpisu, (chyba że udowodni, że wpisany uzyskał świadomie wpis bezpodstawny). Ten, kto jest wpisany do rejestru uchodzi zatem za kupca rejestrowego wobec osób trzecich; miarodajny jest więc tutaj nie stan faktyczny ale stan ujawniony w rejestrze, chyba że się w danym wypadku udowodni osobie trzeciej złą wiarę.

Wpis do rejestru ma dalej to znaczenie, że kupiec, którego przedsiębiorstwo utraciło większy rozmiar, jest dalej kupcem rejestrowym, chyba że sam zażąda wykreślenia z rejestru handlowego.

Kodeks handlowy wprowadza w stosunku do osób występujących wobec kupcy **domniemanie znajomości danych wpisanych do rejestru handlowego i domniemanie ich prawdziwości**.

Pierwsze z nich pozostaje w związku z zasadą jawności rejestru handlowego. Od daty **ogłoszenia wpisu** w Monitorze Polskim nikt w **stosunku do kupcy** nie może się zasłaniać nieświadomością danych wpisanych do rejestru, chyba że udowodni, że nie mógł o nich wiedzieć. Przeprowadzenie takiego negatywnego dowodu byłoby zresztą w praktyce bardzo trudne. Kupiec nie potrzebuje zatem udowadniać, że osoba trzecia, występująca wobec niego z jakimiś pretensjami, знаła fakty wpisane do rejestru i ogłoszone.

Z drugiej strony osoby trzecie mają pełne prawo przypuszczać, że fakty, które nie zostały wpisane do rejestru, a które prawo nakazuje rejestrować, nie istnieją. Dlatego **kupiec nie może się powoływać na takie fakty i dane** wobec osób trzecich, **dopóki** nie zostaną one wpisane do rejestru i ogłoszone i do tego momentu osoba trzecia może się powoływać na to, że o takich faktach nie wie, chyba że chodzi o dane dot. zdolności kupcy do działań prawnych. To domniemanie może kupiec obalić tylko wtedy, jeśli sam udowodni, że osoba ta o faktach odnoszących rzeczywiście wiedziała (dowodem może tu być np. list, oświadczenie tej osoby wobec świadków itd.).

Domniemanie prawdziwości danych wpisanych do rejestru chroni tylko osoby, występujące wobec kupcy (a nie kupcy samego) a polega na tym, że wobec osób trzecich działających w dobrej wierze, kupiec od chwili wpisu (a nie ogłoszenia!) nie może się zasłaniać zarzutem, że dane wpisane zgodnie z jego zgłoszeniem nie są prawdziwe. Mógłby to zrobić tylko wtedy, gdyby udowodnił, że osoby te o tej nieprawdziwości rzeczywiście wiedziały.

Odnosi się to również do danych, które wpisano do rejestru handlowego niezgodnie ze zgłoszeniem kupcy (np. wskutek pomyłki), lub bez jego zgłoszenia, jeśli kupiec zaniedbał bezzwłocznie wystąpić z wnioskiem o sprostowanie wzgl. wykreślenie wpisu. W tym wypadku domniemanie to rozpoczyna się od chwili, od której kupcowi można zarzucić zaniedbanie sprostowania.

Prowadzenie rejestru handlowego należy zasadniczo do sądów okręgowych; rozporządzenie min. może jednak w poszczególnych okręgach przekazywać prowadzenie rejestru handlowego sądom grodzkim i to dla jednego lub kilku okręgów.

dr M. Z.

Podatek od wynagrodzeń w świetle przepisów wykonawczych

W numerze 11 Dziennika Ustaw R. P. z dnia 31 marca 1946 r. ukazało się rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 1 marca 1946 r. w sprawie wykonania dekretu z dnia 13 sierpnia 1944 r. o podatku od wynagrodzeń.

Nawiązując do artykułu naszego o podatku od wynagrodzeń w Nr 4 „Tygodnika” z dnia 22 grudnia 1945 r., zapoznamy Czytelników z najistotniejszymi zagadnieniami podatku od wynagrodzeń w świetle przytoczonego rozporządzenia wykonawczego.

1. Pojęcie wynagrodzenia i stosunku pracy.

Wynagrodzeniem jest wszelkiego rodzaju świadczenie w pieniądzu lub w naturze otrzymywane przez pracownika z tytułu pełnionej przez niego pracy zarówno w czasie trwania stosunku służbowego lub stosunku umownego o pracę, jak i po jego uśnianiu.

Do kategorii wynagrodzeń zalicza się również wszelkie świadczenia w gotówce i w naturze uzyskiwane przez osoby, należące do składu zarządów, rad, komitetów nadzorczych, komisji dyskontowych, komisji rewizyjnych itp. władz, osób prawnych, nawet mimo braku cech znamionujących stosunek pracy.

Do kategorii wynagrodzeń za pracę należą wynagrodzenia wynikające ze **stosunku pracy** (stosunku służbowego lub stosunku umowy o pracę).

Stosunek służbowy wynika z decyzji władzy opartej na przepisach prawa publicznego. Stosunek umowy o pracę reguluje **prawo pracy** a w szczególności rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 323) i o umowie o pracę robotników (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 324) wraz z Działem I Tytułu XI Kodeksu Zobowiązań.

W przypadku gdy ze względu na odmienny od ogółu pracowników zakres obowiązków, czas zatrudnienia danej osoby lub inne okoliczności powstaje wątpliwość, czy w ogóle zachodzi stosunek umowy o pracę (radcowie prawni, lekarze fabryczni, buchalterzy na godziny itp.), należy ustalić, czy całokształt praw i obowiązków danej osoby jest normowany przepisami z zakresu prawa pracy.

W razie nasuwających się trudności w określeniu charakteru zatrudnienia tej osoby można zasięgnąć opinii związku zawodowego, do którego należy ogół pracowników danego zakładu pracy.

Do rzędu wynagrodzeń zalicza się wszelkiego rodzaju wynagrodzenia bez względu na ich nazwę i rodzaj, jeżeli wypłata następuje z tytułu istniejącego pomiędzy pracownikiem i pracodawcą stosunku pracy (wynagrodzenie zasadnicze, za godziny nadliczbowe, za pracę nocną, dodatki służbowe, funkcyjne, specjalne, osobiste, rodzinne reprezentacyjne, lokalne, mieszkaniowe, taksy egzaminacyjne, prowizje, odszkodowania za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty, niezależnie od tego, czy są określone w sumach z góry ustalonych).

Odszkodowania i odprawy wypłacane pracownikom z tytułu rozwiązania stosunku pracy podlegają opodatkowaniu, chociażby nie były przewidziane w umowie o pracę. Do wynagrodzeń należą również **emerytury i zaopatrzenia** wypłacane po ustaniu stosunku pracy.

Odprawy pośmiertne po zmarłych pracownikach nie podlegają opodatkowaniu.

Przychody, jakie uzyskują **woźni, służący, portierzy, dozorczy domów itp.** w postaci **datków lub podarków** nie od pracodawcy lecz od innych osób za usługi lub na podstawie zwyczaju, nie są wynagrodzeniem podlegającym opodatkowaniu.

Przychód kelnerów w postaci procentowego wynagrodzenia pobieranego od inkasowanych rachunków stanowi wynagrodzenie podlegające opodatkowaniu, natomiast **dobrowolne datki** przekraczające określoną wysokość procentowego wynagrodzenia nie są wynagrodzeniem podlegającym opodatkowaniu.

2. Zwolnienia przedmiotowe.

Dekret o podatku od wynagrodzeń zawiera w art. 5 szereg zwolnień przedmiotowych, z pośród których następujące zostały bliżej określone przepisami wykonawczymi:

a) **skapitalizowane renty i emerytury wypłacane z funduszy Państwa lub zakładów ubezpieczeń społecznych.** Odprawy za zrzeczenie się praw emerytalnych realizowanych z funduszy Państwa lub zakładów ubezpieczeń społecznych są również wolne od podatku.

b) **Zwroty kosztów służbowych, kosztów podróży oraz diet wypłacane osobom zatrudnionym w służbie publicznej.**

Sumy wypłacane pracownikom zatrudnionym w służbie publicznej tytułem zwrotu kosztów służbowych, kosztów podróży oraz diety, wolne są od podatku bez względu na to, czy są ustalone na podstawie zestawienia sum wydatkowanych czy też ryczałtowo.

Tyle przepisy wykonawcze. Z uwagi na to, że dekret o podatku od wynagrodzeń nie wprowadza w omawianym przedmiocie poza pojęciem ogólnym: „osób zatrudnionych w służbie publicznej” — bardziej istotnych zmian, można tu stwierdzić, że ta część uposażenia, która przeznaczona jest na wynagrodzenie kosztów związanych z wykonywaniem obowiązków służbowych, nie stanowi dochodu (wynagrodzenia) podlegającego podatkowi, innymi słowy u osób zatrudnionych w służbie publicznej, którym wyraźnie przyznano lub etatowo obliczono pewną sumę lub jakąś część uposażenia na pokrycie **kosztów służbowych** — nie wlicza się do wynagrodzenia podlegającego podatkowi tej sumy lub tej części uposażenia bez względu na to, czy podatnik zaoszczędził co z tych sum czy nie.

Zwolnienie to dotyczy również wypłacanych tymże osobom ryczałtów na koszty podróży, diet lub remuneracji za podróże służbowe i za zastępcze czynności służbowe, spełniane poza siedzibą miejsca służbowego.

Na podkreślenie zasługuje tutaj zasada, iż wydatki służbowe należy tylko wtedy obliczyć i potrącić, gdy wynagrodzenie służbowe na podstawie zawartej umowy mieści w sobie zarazem odszkodowanie kosztów służbowych bez wyraźnego określenia sumy przeznaczonej na te koszty.

c) **Kwoty wypłacane osobom zatrudnionym nie w służbie publicznej na koszty podróży (koszty przejazdu, diety), jeżeli nie przekraczają one faktycznych wydatków pracownika albo nie są wyższe od ustalonych przepisami układu zbiorowego pracy dla danego zawodu.**

Wysokość poniesionych kosztów podróży nie wymaga udokumentowania, jeżeli nie przekracza norm układu zbiorowego pracy dla danego zawodu. Jeżeli dany zakład pracy nie jest objęty układem zbiorowym, wysokość kosztów podróży może być przyjęta na podstawie norm przewidzianych na takie koszty dla pracowników w podobnych zakładach objętych układem zbiorowym, lub dla funkcjonariuszów państwowych.

W przypadkach gdy koszty podróży przekroczy normy wyżej przytoczone, wysokość ich powinna być **udokumentowana** (np. rachunkami hotelowymi, restauracyjnymi lub innymi dowodami stwierdzającymi sam fakt odbycia podróży, jej kierunek, czas trwania itp. elementy), w przeciwnym zaś razie nadwyżka ponad normę podlega doliczeniu do wynagrodzenia.

Te same zasady (jak w pkt. b i c) stosuje się do **kosztów przesiedlenia** wypłacanych przez pracodawcę w ramach stosunku pracy.

Nawiązując do pkt. c) trzeba stwierdzić, że wprowadzono tu zmianę zasadniczą: uchylono obowiązujące do dnia 31 sierpnia 1945 r. zwolnienie od opodatkowania takich wynagrodzeń, które osoby zatrudnione nie w służbie publicznej otrzymały na **koszty służbowe** tj. koszty połączone z ich czynnościami służbowymi, a ogranicza zwolnienie do wyłączenia spod opodatkowania jedynie kwot wypłacanych tymże osobom na **koszty podróży** (tj. koszty podróży i diet) jeżeli:

1. nie przekraczają one faktycznych wydatków pracownika albo
2. nie są wyższe od ustalonych przepisami układu zbiorowego pracy dla danego zawodu.

d) **Koszty biletu na przejazd środkami masowej komunikacji (pociągi, tramwaje, autobusy) od miejsca zamieszkania do miejsca pracy i z powrotem, jeżeli te koszty nie są zwracane przez pracodawcę poza wynagrodzeniem.**

Przepis ten oznacza, że koszty te wyłącza się z podstaw opodatkowania, jeżeli są ponoszone z otrzymywanego wynagrodzenia. Zasadę tę stosuje się również przy czasowym pobycie na letnisku.

e) **Jednorazowe zapomogi ślubne, porodowe i pogrzebowe, jeżeli są udzielane w okresie sześciu tygodni przed lub po zdarzeniu w wysokości nieprzekraczającej 3000 zł.**

Dary pieniężne i w naturze, jeżeli są udzielane w wysokości do 6000,— zł z tytułu co najmniej 25-letniego okresu trwania pracy.

Przepis ten należy rozumieć w ten sposób, że jeżeli wysokość zapomogi przewyższa kwotę 3000,— zł lub wysokość daru jubileuszowego — 6.000,— zł przy obliczeniu podatku włącza się do podstaw opodatkowania **jedynie** nadwyżkę ponad wymienione sumy, traktując tę nadwyżkę jako wynagrodzenie nieperiodyczne.

f) Wynagrodzenia zwolnione od podatku na mocy specjalnych ustaw a w szczególności:

1. uposażenia funkcjonariuszów państwowych, do których stosuje się dekret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 27 grudnia 1944 r. o tymczasowym unormowaniu stosunku służbowego i zaszeregowaniu funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr 16, poz. 89);
2. uposażenia wojska, profesorów, pomocniczych sił naukowych w państwowych szkołach akademickich i nauczycieli, służby bezpieczeństwa publicznego (w tym Milicji Obywatelskiej, straży więziennej i straży granicznej);
3. zaopatrzenia emerytalne i inne świadczenia p. yznane od dnia 1 lutego 1934 r. funkcjonariuszom państwowym i zawodowym wojskowym oraz pracownikom, których stosunek służbowy ma charakter publiczno-prawny w przedsiębiorstwach „Polskie Koleje Państwowe”, „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” i w monopolach państwowych.

3. Powstanie obowiązku podatkowego.

Obowiązek podatkowy powstaje z chwilą wypłacenia wynagrodzenia i jest niezależny od tego, czy wynagrodzenie wypłacone zostało za czasokres bieżący, przeszły lub przyszły.

Na równi z wypłatą wynagrodzenia traktuje się uzyskanie przez pracownika możliwości dysponowania należną mu sumą wynagrodzenia.

Czasokresem wypłaty jest okres, za jaki pracodawca według umowy oblicza i wypłaca wynagrodzenie

4. Zniżki i zwwyżki rodzinne.

Jeżeli podatnik będący głową rodziny ma na utrzymaniu więcej niż dwoje dzieci, podatek obniża się o 25 proc., jeżeli ma więcej niż czworo dzieci, podatek obniża się o 50 procent. Całkowite zwolnienie od podatku następuje wówczas, jeżeli podatnik ma więcej niż sześćro dzieci na utrzymaniu.

Zniżka ta odnosi się tylko do tych podatników których wynagrodzenie nie przekracza 120.000,— zł w stosunku rocznym i którzy nie są podatnikami w podatku dochodowym.

Przepis ten należy rozumieć w ten sposób, że zwniżkę stosuje się tylko wówczas, gdy obydwaj warunki zachodzą jednocześnie, tj. gdy wynagrodzenie podatnika nie przekracza 120.000,— zł w stosunku rocznym i **jednocześnie** tenże podatnik nie jest podatnikiem w podatku dochodowym

Ta sama zwniżka przysługuje również na dzieci starsze, pobierające naukę lub odbywające praktykę zawodową — do ukończenia przez nie 24-go roku życia, jeżeli nie posiadają własnych źródeł dochodu.

Za źródła dochodu uważa się przy tym źródła przychodów, wymienione w dekrete o podatku dochodowym oraz wynagrodzenie za pracę. Jeżeli dochód z tych źródeł nie przekroczy minimum wolnego od podatku dochodowego lub podatku od wynagrodzeń, to posiadanie tego rodzaju źródeł przychodów nie stanowi przeszkody do zastosowania zwniżki na danego członka rodziny.

Zwniżkę lub zwwyżkę rodzinną stosuje pracodawca na podstawie złożonego przez pracownika **pisemnego oświadczenia o stanie rodzinnym**.

Oświadczenie powinno zawierać następujące dane: imiona i nazwiska członków rodziny, wiek, stopień pokrewieństwa, nazwę i adres zakładu, w którym jest pobierana nauka lub odbywana praktyka zawodowa, zaznaczenie, czy i jakie posiadają źródła dochodu oraz klauzulę stwierdzającą, że podatnik składa oświadczenie pod odpowiedzialnością karną za złożenie oświadczenia niezgodnego z rzeczywistością.

W razie wątpliwości nasuwających się pracodawcy lub władzy kontrolującej, pracownik jest obowiązany przedstawić pisemne zaświadczenie biura ewidencji ludności, biura meldunkowego lub komitetu domowego (blokowego) o stanie rodzinnym, zaświadczenie zakładu, szkoły, lub osoby, u której jest pobierana nauka bądź odbywana praktyka zawodowa oraz zaświadczenie właściwego urzędu skarbowego co do faktu posiadania źródeł dochodu.

Wspomniane zaświadczenia i oświadczenia pracodawca obowiązany jest przechowywać w okresie 5 lat, 'icząc od chwili wygaśnięcia obowiązku podatkowego.

O każdej **zmianie** mającej wpływ na stosowanie zwniżki lub zwwyżki pracownik ma obowiązek złożyć wspomniane wyżej oświadczenie.

Zmianę w stanie rodzinnym należy uwzględnić przy wypłacie wynagrodzenia za następny okres wypłaty po zająciu zmiany.

5. Wysokość i sposób pobierania podatku.

Przy obliczaniu podatku obowiązuje zasada, że końcówki wyrażone w groszach odrzuca się, pozostawiając podatek w pełnych złotych.

W celu ustalenia właściwej podstawy do znalezienia stopy procentowej podatku należy wypłacone wynagrodzenie obliczyć w stosunku rocznym mnożąc:

sumę wypłaty	przez	300
„ „	tygodniowej	52
„ „	miesięcznej	12

w zależności od okresu, za jaki według umowy o pracę pracodawca oblicza i wypłaca wynagrodzenie.

Przykłady:

I. Pracownik według umowy o pracę z **tygodniowym** okresem wypłaty wynagrodzenia otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 100,— zł dziennie. W jednym tygodniu przepracował 4 dni i za ten tygodniowy okres wypłaty otrzymał 400,— zł. Dla uzyskania rocznej kwoty wynagrodzenia mnoży się 400,— zł przez 52 i uzyskuje się sumę 20.800,— zł, której odpowiada stopa procentowa podatku 1,5%;

w innym tygodniu przepracował ten pracownik 6 dni i otrzymał 600,— zł:

$$600,- \text{ zł} \times 52 = 31.200,- \text{ zł}.$$

Stopa procentowa podatku wynosi 2,5%.

II. Pracownik według umowy o pracę z **miesięcznym** okresem wypłaty wynagrodzenia otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 2.100,— zł miesięcznie. W pierwszym miesiącu po przyjęciu do pracy przepracował 20 dni i otrzymał wynagrodzenie 1.400,— zł; podstawa do ustalenia stopy procentowej podatku wynosi

$$1.400,- \text{ zł} \times 12 = 16.800 \text{ zł}$$

Stopa procentowa podatku wynosi 1%. Przy pracy całonocnej miesięcznej podstawa wynosi

$$2.100,- \text{ zł} \times 12 = 25.200,- \text{ zł}$$

a stopa procentowa podatku 2%.

Pracownicy sezonowi:

W celu ustalenia właściwej podstawy do znalezienia stopy procentowej podatku przy wypłacie wynagrodzeń pracownikom sezonowym należy takie wynagrodzenia obliczać w stosunku rocznym mnożąc:

sumę wypłaty	przez	200
„ „	tygodniowej	34
„ „	miesięcznej	8

Za **pracowników sezonowych** uważa się pracowników zatrudnionych na robotach publicznych, ziemnych i brukarskich, w przedsiębiorstwach budowlanych, w żegluzie śródlądowej i przy spławie, jeżeli roboty trwają nie dłużej niż 8 miesięcy w ciągu roku oraz jeżeli umowa o pracę zastrzega sezonowy charakter zatrudnienia, a pracownik przed lub po upływie okresu sezonowej pracy nie jest u tego samego pracodawcy zatrudniony przy innych pracach.

Przy każdej wypłacie wynagrodzenia, którego wysokość obliczona w stosunku rocznym przekroczy 12.000,— zł pobiera się podatek według skali zawartej w dekrete o podatku od wynagrodzeń drogą potrącenia przez pracodawcę.

Jeżeli wysokość wynagrodzenia ulegnie zmianie, należy już przy najbliższej wypłacie uwzględnić zmianę i za podstawę potrącenia przyjąć kwotę zmienionej wynagrodzenia obliczoną w stosunku rocznym.

Zaliczki na wynagrodzenie:

W przypadkach wypłacania pracownikom zaliczek na wynagrodzenie należy rozróżnić 3 formy tego rodzaju wypłat:

1. wysokość wynagrodzenia nie została ostatecznie ustalona (np. brak umowy zbiorowej), a wypłacane są jedynie zaliczki; zaliczkę taką traktuje się jak zwykłe wynagrodzenie, od którego podatek należy potrącić przy każdej wypłacie biorąc za podstawę do ustalenia podatku kwotę wypłacanej zaliczki obliczonej w stosunku rocznym.

Po ustaleniu ostatecznej sumy wynagrodzenia, od wypłaconego wyrównania należy potrącić różnicę pomiędzy sumą podatku przypadającego od ostatecznie ustalonej sumy wynagrodzenia, a sumą podatku pobranego od uprzednio wypłaconej zaliczki.

Przykład:

W miesiącach wrześniu i październiku wypłacono pracownikowi zaliczkę w sumie 2.500,— zł za każdy miesiąc i potrącono podatek według stopy 2% po 50 zł co miesiąc. W miesiącu listopadzie ostatecznie ustalono kwotę miesięcznego wynagrodzenia na sumę 4.000,— i wypłacono wyrównanie po 1.500,— zł za dwa ubiegłe miesiące. Od 4.000,— zł według stopy 4% należy się tytułem podatku 160,— zł, przy wypłacie zaliczki potrącono 50 zł, obecnie zatem przy wypłacie wyrównania potrąceniu podlega 110,— zł za każdy miesiąc;

2. wysokość wynagrodzenia została ustalona, jednakże wypłata następuje częściowo; stopę procentową ustala się od całej wysokości należnego wynagrodzenia i stopę tę stosuje się do wypłacanej zaliczki;

3. wypłaca się pracownikowi zaliczkę na wynagrodzenie z tym, że zostanie ona potrącona przy najbliższej wypłacie wynagrodzenia lub też będzie odliczana częściami w ciągu kilku okresów wypłaty.

Zaliczka taka, będąca formą pożyczki, nie podlega opodatkowaniu w chwili wypłacania zaliczki. Przy wypłacie jednak wynagrodzenia podstawę opodatkowania stanowi kwota, jaką pracownik otrzymałby, gdyby zaliczka lub jej część nie została potrącona.

Pokrywanie podatku przez pracodawcę:

W przypadku pokrywania przez pracodawcę z własnych funduszy podatku obciążającego pracownika należy wypłacone pracownikowi **wynagrodzenie netto przeliczyć według poniższej tabeli na odpowiadające mu wynagrodzenie brutto**, od którego należy obliczyć podatek według skali zawartej w dekreście o podatku od wynagrodzeń. (Patrz Tygodnik Nr 4/45).

Stopień Wynagrodz. Wysokość wynagr. netto w stosunku rocznym stanowi w stosunku do wynagrodzenia brutto (stopa procentowa)

	ponad zł	do zł	%
9	56.400	65.100	93
10	65.100	73.600	92
11	73.600	81.900	91
12	81.900	90.000	90
13	90.000	97.900	89
14	97.900	105.600	88
15	105.600	113.100	87

	ponad zł	do zł	%
16	113.100	118.400	85
17	118.400	132.800	83
18	132.800	145.800	81
19	145.800	158.000	79
20	158.000	184.800	77
21	184.800	210.000	75
22	210.000	233.600	73
23	233.600	255.600	71
24	255.600	276.000	69
25	276.000	301.500	67
26	301.500	325.000	65
27	325.000	342.500	63
28	342.500	366.000	61
29	366.000	413.000	59
30	413.000	456.000	57
31	456.000	495.000	55
32	495.000	530.000	53
33	530.000		50

Przykład:

Wypłacane wynagrodzenie netto wynosi 8.000,— zł miesięcznie w stosunku rocznym 96.000,— zł.

Sumę 96.000,— zł należy pomnożyć przez 100 i podzielić przez 89 (z powyższej tabeli) według wzoru:

$$Wb = (Wn \times 100) : P$$

(Wb — wynagrodzenie brutto, Wn — wynagrodzenie netto, P — stopa procentowa)

$$Wb = (96.000 \times 100) : 89 = 107.865,— \text{ zł}$$

Zgodnie ze skalą z dekretu podatek od tej sumy wynagrodzenia pobiera się według 11% stopy.

Jeżeli oprócz podatku od wynagrodzeń pracodawca pokrywa z własnych funduszy również inne, obciążające pracownika świadczenia publiczne, dodaje się do wynagrodzenia netto kwotę wszystkich tego rodzaju świadczeń pokrytych za pracownika przez pracodawcę i do otrzymanej w ten sposób sumy stosuje się tryb postępowania wyżej przytoczony.

(Ciąg dalszy w następnym numerze).

Uwaga: Wobec nagiętości sprawy podatku od wynagrodzeń ciąg dalszy rozważań do dekretu o podatku dochodowym ukaże się w następnych numerach „Tygodnika”.

Poradnik księgowego

Księgowość u drobnego kupca-detalisty

Sklep detaliczny jest jedną z tych licznych komórek życia gospodarczego, który swym działaniem przyczynia się do ogólnego rozwoju życia gospodarczego. Rzetelnie prowadzona księgowość u kupca, to poniekąd czynnik kontroli na pewnym odcinku życia społecznego. Wyniki księgowości przyczyniają się do utrzymania zdrowego systemu kredytowego, poza tym są wskaźnikiem konsumpcji, na podstawie której obserwować można wzrost stopy życiowej obywateli.

Nakreślone powyżej funkcje księgowości są niestety niedoceniane przez ogół kupiectwa. Składają się na to pewne przyczyny, przede wszystkim tajemniczość prowadzenia swych interesów i niewłaściwe ich obrazowanie w księgach handlowych.

Organizacja księgowości i jej prowadzenie.

W myśl zasad naukowej organizacji ustalić należy najpierw jaką księgowość będzie w danym sklepie detalicznym najodpowiedniejsza. Różne są drogi, które prowadzi będą do tego celu, — najwłaściwsza to ta, która przy minimum nakładu pracy przysporzy maksymalne korzyści dla kupca. Miernikiem w tym wypadku będzie rodzaj przedsiębiorstwa i zakres jego działalności. Przedsiębiorstwo najmniejsze może w zupełności zadowolić się księgowością pojedynczą lub księgowością uproszczoną, większe natomiast — księgowością podwójną w sposób dostateczny rozprawdzoną. W dobie współczesnej księgowość podwójna ujęta metodą tabelaryczną okazała się najpraktyczniejszą i powszechnie u drobnego kupca-detalisty stosowaną.

Podstawą księgowania jest dokument we formie faktury (rachunku), noty kredytowej, dowodów kasowych przychodowych lub rozchodowych, dowodów zastępczych (wewnętrznych) i t. p. Na szczególną uwagę zasługuje sposób

księgowania utargów dziennych. W dobrze zorganizowanych średnich lub większych sklepach detalicznych prowadzimy bloki kasowe dochodowe z kopia względnie kasy rejestracyjne. Mniejsze przedsiębiorstwo ze względu na konieczność ograniczenia wydatków handlowych może posługiwać się zwyczajnym zeszytem, w którym w kolejnym porządku notuje się dzienne utargi, zamykając każdy dzień ogólną sumą. Dzienny utarg musi być zaopatrzony w datę, podpis osoby prowadzącej utarg oraz właściciela sklepu detalicznego.

W ten sposób notowane utargi dzienne są podstawą do księgowania w księdze kasowej i żurnalu tabelarycznym. W tych sklepach detalicznych, w których kupiec prowadzi bloczki kasowe z kopia, będą te ostatnie dowodem zasadniczym dla księgowania utargów dziennych. Nienotowanie poszczególnych pozycji sprzedaży detalicznej, lecz **zliczenie stanu gotówki w kasie z końcem dnia nie jest miarodajną podstawą do księgowania**, — i z punktu widzenia kontroli skarbowej księgowanie tego rodzaju uznawane bywa za niewłaściwe.

W sklepie detalicznym, który nie dokonuje transakcji sprzedaży na warunkach kredytowych, w zasadzie wyżej omówione utargi dzienne stanowią pozycje dochodowe.

Jeżeli sprzedajemy na kredyt, wówczas odpisy faktur wystawianych naszym klientom będą drugim podstawowym dokumentem do księgowania. Na tym tle popełniają kupcy często błędy, a mianowicie: nie umieszczając w momencie płacenia należności przez klienta na dowodzie dostatecznych wyjaśnień, wystawia kupiec pokwitowanie odbioru ze zwykłym dopiskiem w treści „za towar”. O ile termin sprzedaży znacznie odbiega od terminu zapłaty, a tego rodzaju transakcje zachodzą często, księgowy na podstawie posiadanego materiału dowodowego dokonać może błędnego zapisu

w księgach, t. j. zanotować podwójną sprzedaż jednego i tego samego towaru. Omyłki te można wykluczyć zaznaczając na pokwitowaniu odbioru gotówki „tytułem należności za fakturę z dnia.....”. Błędy te zachodzą szczególnie w tych przedsiębiorstwach, w których działalność gospodarcza ma charakter podwójny, t. j. produkcji i sprzedaży.

Niewielką wagę przypisuje drobny kupiec - detalista chronologicznemu ujęciu dokonanych operacji w swym sklepie. Wszelkie obroty, uwiadamiane na poszczególnych kontach księgi zasadniczej jak i księgach pomocniczych, księgowane być muszą pod datą faktycznego zaistnienia transakcji kupieckiej. Księgowanie transakcji pod datą niewłaściwą spacza cel księgowości, dyskwalifikując ją dla spraw podatkowych. Zagadnienie powyższe uwzględnia wpływ i wydatki tego okresu obrachunkowego, w którym zaszły. Temat ten omówiono w rozdziale końcowym art. p. t. „Uwagi dotyczące prac bilansowych przy zamknięciu roku obrachunkowego” (patrz Tygodnik Gospodarczy Nr 4 z dnia 22. XII. 45).

Plan Kont.

Według zapowiedzi w nr 5/46 Tygodnika Gospodarczego opracowany został nowy uproszczony system księgowości dla mniejszych przedsiębiorstw handlowych, przedłożony w Ministerstwie Skarbu do zatwierdzenia. Do chwili obecnej system księgowości podwójnej, prowadzony metodą tabelaryczną (t. zw. żurnal amerykański) jest najczęściej stosowany. Nowy projekt będzie przypuszczalnie jedynie skrótem metody tabelarycznej, umożliwiającym każdemu drobnemu kupcowi-detaliście samodzielne prowadzenie zapisów dokonanych transakcji handlowych. Mówiąc o planie kont w księgowości sklepu detalicznego rozumiemy celowe rozprowadzenie tych kont, które okazują się nieodzowne dla właściwego zobrazowania składników majątkowych sklepu oraz wyników jego działalności. Z tej przyczyny przed przystąpieniem do księgowania należy sporządzić plan kont, jako jeden z najważniejszych czynników organizacyjnych księgowości.

Bilans firmy za okres gospodarczy od 1. 4. 45 do 31. 12. 45 r.

L.p.	Konto	Bilans początkowy		Bilans obrotów		Bilans sum		Bilans sald		Bilans końcowy		Bilans wyników	
		Aktywa	Pasywa	Wn	Ma	Wn	Ma	Wn	Ma	Aktywa	Pasywa	Strata	Zysk
1	Kasa	34.000,—	—	289.583,50	317.244,33	323.583,50	317.244,33	6.339,17	—	6.339,17	—	—	—
2	Zakup towarów	—	—	254.396,05	207.189,05	254.396,05	207.189,05	47.207,—	—	47.207,—	—	—	—
3	Sprzedaż towarów	—	—	206.889,05	278.083,50	206.889,05	278.083,50	—	71.194,45	—	—	—	71.194,45
4	Wierzyciele	—	15.000,—	13.332,98	25.135,—	13.332,98	40.135,—	—	26.802,02	—	26.802,02	—	—
5	Koszta ogólne	—	—	24.954,80	—	24.954,80	—	24.954,80	—	—	—	24.954,80	—
6	Podatki potrącalne	—	—	6.952,—	—	6.952,—	—	6.952,—	—	—	—	6.952,—	—
7	Rachunek prywatny	—	—	31.543,50	—	31.543,50	—	31.543,50	—	—	—	—	—
8	Ruchomości	15.000,—	—	—	—	15.000,—	—	15.000,—	—	14.250,—	—	750,—	—
9	Kapitał	—	34.000,—	—	—	—	34.000,—	—	34.000,—	—	—	—	—
		49.000,—	49.000,—	827.651,88	827.651,88	876.651,88	876.651,88	131.906,47	131.996,47	67.796,17	26.802,02	32.656,80	71.194,45
	(1. 4. 45) Kapitał początkowy						34.000,—						
	+ czysty zysk						38.537,65					38.537,65	
							72.537,65					71.194,45	71.194,45
	— Rachunek prywatny						31.543,50						
	(31. 12. 45) Kapitał końcowy						40.994,15				40.994,15		
										67.796,17	67.796,17		

Poznań, dnia 10 lutego 1946 r.

podpis właściciela

Pobieżna tylko ocena powyższego bilansu nasuwa spostrzeżenie, że mamy przed sobą zestawienie sklepu detalicznego, który się rozwija. Świadczy o tym dobitnie wartość posiadanych towarów, proporcjonalny stan gotówki, osiągnięty zysk brutto i netto oraz zwiększony kapitał końcowy. Jedyną ujemną stroną jest niezupełne pokrycie wierzytelności w razie natychmiastowej odpłatności. Lepszy sprawdzian uzyskamy poprzez bilans analityczny, w którym to zestawieniu uwzględnimy sumy z zaokrągleniem do pełnego tysiąca złotych, uwzględniając:

z jednej strony podział majątku na 1. obrotowy i kapitałowy (stały),
z drugiej natomiast podział kapitału na 1. obcy i własny.
Do majątku obrotowego zaliczamy wszystkie te skład-

Uogólniając to zagadnienie należałoby przewidzieć następujące konta w żurnalu tabelarycznym z zachowaniem w kolejnym porządku najbardziej żywotne rachunki:

1. Kasa, 2. Zakup towarów, 3. Sprzedaż towarów, 4. Interesenci. (Dłużnicy i Wierzyciele), 5. Koszta ogólne, 6. Podatki potrącalne od dochodu, 7. Ruchomości, 8. Rachunek prywatny, 9. Kapitał.

Jeżeli przewidujemy obrót wekslowy, zakładamy dla

a) weksli obcych — konto rymes,

b) weksli własnych — konto trat lub akceptów.

Bilans sprawdzianem interesu. Obecny okres bilansowy winien zainteresować kupca. Jesteśmy bowiem w fazie sporządzania sprawozdania rachunkowego na podstawie dokonanych księgowości. To sprawozdanie rachunkowe jest prawdziwym sprawdzianem działalności kupca.

Najlepszym sposobem zapoznania się ze stanem majątkowym i siłą żywotną sklepu detalicznego jest ocena jego na podstawie dokładnego zanalizowania bilansu. Sam bilans winien być kwintesencją wzorowo prowadzonej księgowości kupieckiej oraz dokładnym odbiciem całokształtu stanu i interesów przedsiębiorstwa.

Słuszność powyższego twierdzenia udowodnimy na przykładzie.

Składając ostateczne zeznanie o dochodzie za miniony rok gospodarczy, przedkładamy, jako załącznik, bilans ujęty we formie tabelarycznej, w skład którego wchodzi następujące części:

1. Bilans początkowy,
2. Bilans obrotów za dany rok operacyjny,
3. Bilans sum, t. j. stan początkowy i obrotowy,
4. Bilans sald — wyprowadzenie różnicy stron każdego rachunku,
5. Bilans końcowy, sporządzony na podstawie inwentarza,
6. Bilans wyników, wykazujący straty i zyski na poszczególnych kontach księgi głównej.

Podajemy poniżej wzór takiego bilansu tabelarycznego, oparty na dokonanych faktycznych obrotach sklepu detalicznego branży papierniczej.

niki, którymi obracamy, a więc gotówkę, towary, należności itd., do stałego zaś ruchomości i nieruchomości.

Pod kapitałem obcym należy rozumieć wszelkie nasze zobowiązania. W ten sposób ułożony bilans rozszerzony liczbami procentowymi, pozwoli nam dokładniej stwierdzić stan przedsiębiorstwa. W sklepie detalicznym niewątpliwie wyniki będą na ogół proste, — więcej materiału analitycznego wykaże większe przedsiębiorstwo.

Ogólna statystyka przedsiębiorstw handlowych, zdrowo prowadzonych, wykazuje, że majątek obrotowy winien wahać się w granicach od 67 — 90%, majątek stały minimum 10%, maximum 33%.

Odnosnie kapitałów, t. j. własnego i obcego, zabarwienie bywa różne. Najzdrowsze stosunki w przedsiębiorstwie

panują wówczas, jeżeli posiadamy wyłącznie kapitał własny. Z tej przyczyny zachowujemy identyczny (minimalny) stosunek tych kapitałów, jak wyżej przy składnikach majątkowych podano: t. j. kapitał własny minimum 33%, obcy zaś maximum 90%. Im większy będzie kapitał obcy, tym więcej niekorzystne położenie i rentowność wkładu początkowego właściciela.

Układ analityczny wyżej przytoczonego bilansu przedstawia się następująco:

Analityczny Bilans początkowy (1. 4. 45)

	w tys.	%
1. Środki obrotowe	34	69
2. Środki nakładowe	15	31
	49	100
	w tys.	%
1. Kapitał obcy	15	31
2. Kapitał własny	34	69
	49	100

Analityczny Bilans końcowy (31. 12. 45)

	w tys.	%
1. Środki obrotowe	54	79
2. Środki nakładowe	14	21
	68	100
	w tys.	%
1. Kapitał obcy	27	40
2. Kapitał własny	41	60
	68	100

Wyjaśnienie: Na środki nakładowe w pierwszym bilansie składają się:

1. kasa	zł 34.000,—
2. towary	zł 47.207,—
razem	zł 81.207,—

Porównując procentowe wyniki stwierdzamy, że środki obrotowe wynoszą w dniu 1. 4. 45 69%, a więc o 2% powyżej przyjętego minimum w dniu 31. 12. 45 79% tj. o 12% powyżej minimum, zaś o 10% wyżej w porównaniu ze stanem początkowym.

Te środki służyć mają w analitycznym rozumowaniu w pierwszym rzędzie na pokrycie kapitałów obcych.

W bilansie pierwszym kapitały obce znajdują swe pokrycie w środkach obrotowych, pozostawiając jeszcze nadwyżkę w wysokości 38% 69 — 31 = 38,

w drugim bilansie mamy nadwyżkę w wysokości 39% 79 — 40 = 39.

Gwarancja pokrycia zobowiązań zależeć będzie przede wszystkim od stopnia płynności środków obrotowych. Im więcej będą one uchwytnie, płynne, tym korzystniejszy obraz dla przedsiębiorstwa.

Dynamika przedsiębiorstwa na podstawie cyfr książkowych.

Przeprowadzona poprzednio analiza bilansu wykazała wartość majątku, wysokość wkładu własnego i obcego oraz ich wzajemny stosunek. Dynamikę przedsiębiorstwa, jego dochodowość, gospodarczość i rentowność uzyskujemy drogą zbadania rachunku strat i zysków i porównania z bilansem. Z tej przeto przyczyny rachunek strat i zysków, przedstawiony w bilansie tabelarycznym pod nazwą „Bilans wyników” słusznie nazywa się bilansem dynamicznym.

Ów bilans dynamiczny omawianego sklepu detalicznego, wyrażony liczbowo w pełnych tysiącach przedstawia się następująco:

Straty	w tys.	%	Zyski	w tys.	%
1. Koszta og.	25	35	Towary	71	100
2. Podatki	7	10			
3. Amort. ruch.	1	1			
4. Czysty zysk	38	54			
	71	100		71	100

Dochodowość sklepu detalicznego otrzymamy przy zastosowaniu wzoru

$$\frac{\text{Dn} \times 100}{\text{Db}}$$

przyjmując — Dn = dochód netto (czysty zysk)

Db = dochód brutto.

W naszym przykładzie dochodowość sklepu wynosi:

$$\frac{38 \times 100}{71} = 54\%$$

To oznacza, że na każde 100,— zł zysku brutto mieliśmy 54,— zł czystego zysku. Odwrotnością dochodowości jest: gospodarczość. Wzór na gospodarczość:

$$\frac{\text{Db}}{\text{Dn}} = \frac{33 \times 100}{71}$$

wydatki $\times 100 = 46\%$. — tj., że na każde 100,— zł dochodu netto wydatki osiągały sumę zł 46 — W przytoczonym przykładzie dochodowość jest stosunkowo duża, z tej też przyczyny majątek początkowy sklepu wzrósł o 39%.

Niewielkie odchylenie znajdziemy między stopniem dochodowości, a rentownością gospodarczą. Obliczamy ją za pomocą wzoru:

$$\frac{\text{Dn} \times 100}{\text{Kapitał}} = \frac{38 \times 100}{68} = 55\%$$

Zgodność powyższego możemy sprawdzić w sposób następujący:

$$\begin{aligned} &\text{Wkład właściciela w dniu 1. 4. 45 r.} \quad \text{zł } 34.000,— \\ &+ 55\% \text{ rentowność (od zł } 34.000,—) \quad \text{zł } 19.000,— \\ &\hline &\text{zł } 53.000,— \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} &\text{Kapitał obcy w dniu 31. 12. 45 r.} \quad \text{zł } 27.000,— \\ &\text{Kapitał obcy w dniu 1. 4. 45 r.} \quad \text{zł } 15.000,— \quad \text{zł } 12.000,— \\ &\text{Wkład właściciela w dniu 31. 12. 45} \quad \text{zł } 41.000,— \end{aligned}$$

a więc zgodnie ze sumą wykazaną w bilansie z zaokrągleniem do pełnej sumy w tysiącach.

W ten sposób pojmowane zadanie księgowości, jako sprawdzian działalności każdego drobnego kupca może osiągnąć swój istotny i właściwy cel.

mgr M. Nowicki.

Zapotrzebowanie na surowce III. kw.

Izba Przemysłowo-Handlowa przypomina, że termin zgłoszenia zapotrzebowania surowców, półfabrykatów i materiałów pomocniczych do celów produkcyjnych na III kwartał — przypada w bieżącym miesiącu. — Obowiązuje „Instrukcja” o sposobie sporządzenia, wydana przez tutejszą Izbę w m-cu styczniu br. — rozesłana częściowo do poszczególnych firm przemysłowych i będąca jeszcze do nabycia w Związku Przemysłowców (Poznań, ul. Mickiewicza 31).

Zapotrzebowania należy przesyłać za pośrednictwem Związku Przemysłowców, który je zestawia w/g branż przemysłowych.

Odnośnie produktów naftowych wydany zostanie oddzielny komunikat z uwagi na miesięczny sposób zaopatrywania.

Zapotrzebowanie należy uzasadnić (wysokość produkcji, ilość zatrudnionych pracowników, ceny sprzedaży — komercyjne lub sztywne), a zwłaszcza w odniesieniu do wyrobów i materiałów, których brak szczególnie daje się odczuwać. Zapotrzebowanie na surowce i materiały po cenach sztywnych należy ograniczać do minimum i poprzeć szczegółowo opracowaną motywacją. — Nie podawać drobnych ilości surowców niekosztownych i łatwo dostępnych na rynku prywatnym wzgl. w składach odnośnych central. — Nie mogą być umieszczane w zapotrzebowaniu surowce służące do wyrobów artykułów żywnościowych (komp. Ministerstwa Apropozycji i Handlu) np. ziarno kakaowe, mąka, oliwa niojska, grzyby suszone, cukier do wyrobów cukierniczych, natomiast może być umieszczony cukier na wyroby syropów leczniczych, mąka do wysypywania form w hutach szklanych, olej rzepakowy do celów technicznych, a zapotrzebowanie tego rodzaju surowców do celów przemysłowych musi być odpowiednio objaśnione.

W najbliższym „Tygodniu Gospodarczym” ukaże się artykuł o aktualnym zapotrzebowaniu przedsiębiorstw przemysłu prywatnego w surowce, półfabrykaty i materiały pomocnicze do produkcji, który będzie uzupełnieniem i dokładnym naświetleniem niniejszego komunikatu. — Nie należy jednak z tego powodu zwlekać z nadesłaniem wyżej wymienionych zapotrzebowania do Związku Przemysłowców.

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa
w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31
Tel.: 78-62. 23-65. 23-66

Ogłoszenia przyjmuje „PAR” Polska
Agencja Reklamy Fr. Krajna —
Spadkobiercy Poznań, ul. Fr. Rataj-
czaka 7 — Tel. 30-80 i oddz. Kraków
Rynek Gł. 46 — Tel. 503-66

Administracja: Księgarnia Wilak Po-
znań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40
Konto P. K. O. — V - 4085
Cena numeru 10,— zł, prenumerata
kwartalnie 100,— zł

Do odbiorców samochodów z dostaw UNRRA

Odbiorcom samochodów z dostaw UNRRA uprzejmie komunikujemy, iż z dniem 10 kwietnia 1946 rozpoczęliśmy rozprowadzanie i obsługę tychże samochodów.

Antoni Jabłoński

Punkt Zbytu i Obsługi

Państwowej Centrali Zbytu Samochodów
Poznań, ulica Dąbrowskiego 8 - telefon 36-49

Składnica samochodów: Poznań, Marsz. Focha 218

HUTA SZKŁA „WARTA“, SIERAKÓW

p o l e c a w partiach wagonowych
i drobnych

butelki typu monopolowego
sodówki
bordówki i
koniakówki

S p r z e d a ż:

**CENTRALA ZAOPATRZENIA I ZBYTU
DYREKCJI PRZEMYSŁU MIEJSCOWEGO
POZNAŃ, UL. CHEŁMOŃSKIEGO nr 10**

DYREKCJA telefon nr 68-03
WYDZIAŁ SPRZEDAŻY tel. 74-18

Przedstawicielstwo

ŁÓDZ, ul. Andrzeja 7

**BIURKA - STOŁY
SZAFY BIUROWE
FOTELE - KRZESŁA
TAPCZANY
KOMPLETNE POKOJE
MEBLE GIĘTE**
polecą
IGNACY LINKE

POZNAŃ

PIEKARY 22/23 TEL. 25-44

**Mydło PRZEDWOJENNEJ
JAKOŚCI**

MIA

HENRYK

Żak

Grafia

POZNAŃ

„CHEMERGON”

Fabryka chemiczno-farmaceutyczna
POZNAŃ

ul. Fabryczna 31 - tel. 2170

p o l e c a

ogólnie znanej jakości preparaty:

puder dziecięcy
„Wanolan”

pudry kosmetyczne
„Wanolan”
we wszystkich odcieniach

Baby-Cream „Wanolan”

balsam mentolowy złożony

cukierki Eu-Mint
przeciw kaszlowi i chrypcie

ARTRETYZM - REUMATYZM

choroby kobiece i dzieci, serca, narządu
krążenia, stany po zapaleniu żył, schorzenia
nerwowe i górnych dróg oddechowych

leczy się skutecznie w Zdrojowisku solankowym i bo-
rowinowym **INOWROCŁAW**

Bezpłatne prospekty wysyła Zarząd Zdrojowiska.

WYTWÓRNIA ODZIEŻY

P. GŁOGOWSKI

Poznań, Wrocławska 6 tel. 27-07

polecą po cenach najniższych

Ubranka chłopięce — Spodnie — Odzież zawodowa